

CONOR-HORDALAND

Subprosjekt: ARBEID-SYKEFRAVÆR-TRYGD

Professorstipendiat dr med Kjell Haug,

Seksjon for sosialmedisin,

Institutt for samfunnsmedisinske fag, UiB

Professor dr med John Gunnar Mæland,

HEMIL-senteret, UiB

INNLEDNING:

I forbindelse med den planlagte CONOR-Hordaland undersøkelsen ønsker vi å gjennomføre en studie av sammenhengen mellom arbeid, sykefravær og varig trygd. Alle personer i Hordaland 40-44 år (ca 40.000 personer) vil bli invitert til å delta i prosjektet. Vi ønsker å kartlegge opplevelse av krav i egen arbeidssituasjon, opplevelse av egne ressurser og arbeidsevne og forventninger om framtidig, egen yrkesaktivitet. Studien vil dels være en tverrsnittsstudie basert på innkomne svar på spørreskjemaet, dels en kohort-studie hvor vi vil koble data fra CONOR-HORDALAND med data fra Rikstrygdeverket. På den måten vil vi studere sammenhengen mellom arbeidsevne blant 40-åringene og framtidig trygdekarriere.

CONOR-HORDALAND vil etter planen få data om yrkesklassifisering og yrkeseksponering til sentrale subprosjekter (se søknad fra Seksjon for arbeidsmedisin, UiB). Samtidig med at det samles inn detaljerte, yrkesanamnestiske opplysninger er det naturlig og koble disse data opp mot trygdemedisinsk karriere. Personer i aldersgruppen 40-44 år er midtveis i sin yrkesaktive periode. De er stort sett ferdig med småbarnsperioden og de implikasjoner dette har for egen yrkesaktivitet. De fleste 40-åringene har fått en arbeidssituasjon som de vil beholde resten av sin yrkesaktive periode.

I et utvalg på 40.000 personer i den aktuelle aldersgruppen vil anslagsvis 2.000 være sykemeldt, ca 1.000 vil være arbeidsledige, ca 500 vil være på forskjellige former for attføring, et ukjent antall (1000+) vil ha begynt å vurdere muligheten av uføretrygd og ca 3-500 vil allerede være uføretrygdet. Vi mangler data som kan gi oss sikre angivelser og de oppgitte tall er derfor meget usikre. Vår studie vil kunne gi viktige opplysninger om disse forholdene.

Det har skjedd dramatiske endringer i norsk arbeidsliv de siste 25 årene i og med økningen i andelen sysselsatte kvinner. Mens under halvparten av kvinner mellom 25 og 66 år var yrkesaktive i 1970, er tre av fire i arbeid i dag. Samtidig har vi sett en sterk økning i antall

uføretrygdede kvinner i denne perioden. Vår studie tar sikte på å kartlegge eventuelle kjønnsforskjeller i forhold til jobbkrav og egne ressurser.

Arbeidsrelaterte sykemeldinger er sannsynligvis en god indikator på et misforhold mellom jobbkrav og egne ressurser. Det er viktig å kjenne omfanget av slike problemer og hva slags konsekvenser de gir. Et annet forhold som er utilstrekkelig kartlagt er familiær trygdekarriere. I hvilken utstrekning overføres foreldres trygdeforbruk til deres barn. Er det et mønster i foreldre og barns bruk av sykemelding og varige stønader? Er det et tilsvarende mønster i forbruket hos ektefeller? Vår studie tar sikte på å belyse disse forholdene.

SYKEMELDING

Sykemelding er i de fleste tilfeller innfallsporten til varige trygdeytelser. I en tverrsnittsundersøkelse av det aktuelle utvalg vil anslagsvis 2.000 være sykemeldt. Ca 25% av langtidssykemeldte (>12 uker) vil få innvilget uføretrygd i løpet av de neste 2 årene.

Aktuelle problemstillinger:

1. Hvem er sykemeldt? (demografi, sykdomsklassifisering, yrke)
  - Hvilket funksjonsnivå har de?
  - Hvilken restarbeidsevne har de?
  - Hvordan er deres sosio-økonomiske situasjon
  - Hva er deres holdning til sykemelding/eget arbeid?
  - Hvordan er deres egen vurdering mht muligheten for å komme tilbake i arbeid?
  - Hvordan ser de på sammenhengen egen helse/ressurser/jobbkrav/arbeidsbelastning?

UFØRETRYGD

Ca 20.000 har pr 1996 fått innvilget uføretrygd i Hordaland. Ca 2.000 har fått innvilget uføretrygd siste året. Blant de som har fått innvilget uføretrygd er 30% < 50 år, 30% 50-59 år og 40% 60+ år.

I CONOR-HORDALAND vil vi ha følgende inndeling:

- X personer har fått innvilget uføretrygd
- Y personer er i ferd med å få uføretrygd
- Z personer vil søke uføretrygd i løpet av de neste 5 årene.

2 typer design vil bli benyttet:

- Tverrsnittsundersøkelse
- Kohortundersøkelse med kopling til Rikstrygdeverket (RTV)

Aktuelle problemstillinger:

1. Hvordan går det med de som **allerede har fått uføretrygd**?
  - Hvilket funksjonsnivå har de?
  - Hvilken restarbeidsevne har de?
  - Hvordan er deres sosio-økonomiske situasjon?

2. Hva er situasjonen til de som **søker uføretrygd**?
  - funksjonsnivå/restarbeidsevne
  - yrkesaktivitet
  - sosio-økonomisk status
  - egne forventninger/ ønsker om trygdekarriere

3. Hva er situasjonen til **potensielle uføreklienter**?

- yrkesbelastning
- funksjonsnivå
- sosio-økonomisk status
- egne forventninger/ønsker om trygdekarriere
- familiær trygdekarriere (mor/far/ektefelle)

SAMARBEID MED RIKSTRYGDEVERKET (RTV):

Datatilsynet har godkjent en kobling mellom trygdedata i RTV og og Medisinsk

Fødselsmelding ved Medisinsk Fødselsregister (MFR) i Bergen. Vi har gode erfaringer med

bruken av denne koblede filen som omfatter 1.6 millioner fødselsmeldinger og framtidig

trygdekarriere. Det vil bli etablert et tilsvarende samarbeid mellom CONOR-HORDALAND

og RTV for å få tilgang til fortløpende trygdedata. En kobling mellom CONOR-

HORDALAND og RTV er også planlagt i andre subprosjekter av CONOR-studien.

FINANSIERING:

Det søkes om kr.50.000 til subprosjektet «ARBEID-SYKEFRAVÆR-TRYGD». Disse midlene vil i sin helhet gå til dekning av de merutgifter de aktuelle tilleggsspørsmål vil påføre CONOR-HORDALAND. Kr 50.000 forutsettes å dekke alle merkostnader med trykking av spørreskjema, utsendelse og punching av data.

FORDELEN MED Å FORETA DEN FORESLÅTTE STUDIEN SOM DEL AV CONOR-HORDALAND:

Statens Helseundersøkelser (SHUS) planlegger, som nevnt, en stor helseundersøkelse i Hordaland med start i august 1997. Det innebærer at infrastrukturen med hensyn til identifikasjon, innkallelse og gjennomføring av en «standard» helseundersøkelse er etablert. Denne infrastrukturen er derfor «gratis» for delprosjektene. Ekstra datainnsamling må imidlertid være selvfinansiert. Muligheten for å koble et delprosjekt til denne infrastrukturen, medfører store kostnadsbesparelser for det enkelte subprosjekt, som ellers måtte finansiere hele innsamlingsapparatet.

I tillegg til en stor kostnadsbesparelse ved å knytte det foreslåtte prosjektet til CONOR-HORDALAND, er det også en fordel at mange andre direkte relevante variabler vil bli inkludert i undersøkelsen. Disse omfatter helsetilstand, livsstil, sosiodemografiske variabler, yrke og helseadferd inkludert røyking og fysisk aktivitet. Dersom dette prosjektet skulle gjennomføres isolert, ville slike opplysninger enten måtte finansieres i tillegg, eller utelates.

ETISKE ASPEKTER VED PROSJEKTET:

Søknader om godkjenning av dette prosjektet vil bli sendt Datatilsynet og Regional Etisk Komite. De foreslåtte metodene, inkludert sammenkobling med RTV's filer har imidlertid blitt godkjent i andre prosjekter vi arbeider med.

PROSJEKTPERIODE:

Spørreskjemaundersøkelsen i CONOR-HORDALAND vil foregå høsten 1997. Oppfølgingen vil skje via RTV og vil foregå fram til utvalgsmedlemmene har fylt 60 år. En vil imidlertid kunne hente ut viktige data etter 2, 5, 10 og 15 år.

PUBLISERING:

Data fra tverrsnittsundersøkelsen (spørreskjemaene) vil kunne publiseres så snart de foreligger som ferdig punched data fra Statens Helseundersøkelser (1998). De første resultatene av kohortstudien vil kunne presenteres i år 2000.

PROSJEKTANSVARLIGE:

Professorstipendiat dr med **Kjell Haug** er leder av Seksjon for sosialmedisin ved Institutt for samfunnsmedisinske fag, Universitetet i Bergen. Han er bl.a. ansvarlig for undervisningen i trygdemedisin ved UiB. Han arbeider i bistilling som rådgivende overlege ved Fylkestrygdekontoret i Hordaland.

Professor dr med **John Gunnar Mæland** arbeider ved HEMIL-senteret, Universitetet i Bergen. Han har tidligere arbeidet ved Institutt for hygiene og sosialmedisin ved Universitetet i Bergen og hadde da ansvaret for undervisningen i trygdemedisin. Han er også knyttet til Fylkestrygdekontoret i Hordaland som rådgivende overlege i bistilling.

Det aktuelle prosjektet vil kunne gi gode data for dr.gradsstipendiater. Haug og Mæland vil gå inn som veiledere for eventuelle stipendiater.

Konkrete data/problemstillinger som vi ønsker skal bli samlet inn i forbindelse med spørreskjema-undersøkelsen i CONOR-HORDALAND:

Yrkesaktivitet, stilling, bransje

Arbeidstid

Fysisk arbeidsmiljø

Psykososialt arbeidsmiljø (belastning, kontroll, sosial støtte)

Holdning til arbeidet, trivsel i arbeidet

Forventninger om framtidig yrkesaktivitet

Tidligere sykefravær, nåværende sykefravær

Forventninger om framtidig sykefravær

Egen vurdert helse

Symptomer/plager

I tillegg etablerte spørsmål for å avdekke angst, depressive plager og somatisering.